Turkish Studies *Educational Sciences*

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 1517-1544

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22952

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 11.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.08.2019

📅 *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (13.05.2019)-Referee 2 (13.05.2019)- Referee 3 (14.05.2019)- Referee 4 (14.05.2019)- Referee 5 (14.05.2019)

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETİM ELEMANLARI GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA TÜRK MÜZİĞİ ÇALGI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ*

*Emrah LEHİMLER** - Oğuzcan KALIVER****

ÖZ

Araştırmada, Türkiye'deki mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda Türk müziği çalgı öğretiminde kullanılan çalgı öğretim yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel bir araştırma olup tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan 62 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak, üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Hazırlanan anketin birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgilerine, ikinci bölümünde kullandıkları çalgı öğretim yöntemlerinin düzeylere göre (başlangıç, orta, ileri) tespitine ve meşk yoluyla öğretimin nasıl ve hangi aşamada kullanıldığına, üçüncü bölümünde ise metotlarda aradıkları özellikler, çalgı öğretiminde kullandıkları metotlar ve meşk yoluyla öğretim yöntemine yönelik sorular sorulmuştur. Araştırmanın bulguları sonucunda, başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde öncelik verilen durumların; duruş-tutuş bilgisi, çalgı bilgisi ve teknik bilgiler olduğu, orta düzeyde; teknik bilgiler, entonasyon, eser icrası ve makam bilgisi olduğu, ileri düzeyde; eser icrası, taksim becerisi, makam bilgisi ve teknik bilgiler olduğu tespit edilmiştir. Her düzeyde yazılı etüt ve egzersiz kullanıldığı, teknik çalışmalara çokça yer verildiği, teknik çalışmaların hem eser hem de etütler üzerinde verildiği tespit edilmiştir.

* Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Emrah LEHİMLER danışmanlığında, Oğuzcan KALIVER tarafından yapılan "Öğretim Elemanları Görüşleri Doğrultusunda Türk Müziği Çalgı Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesi ve Çalgı Öğretiminde Kullanılan Metotların İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Müzik Bilimleri, E-posta: emrahlehimler@gmail.com

*** Yüksek Lisans, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, E-posta: oguzcankalivr@gmail.com

Başlangıç ve orta düzeyde metot kullanıldığı, ileri düzeyde kullanılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların, meşk yoluyla öğretimi en çok ileri düzeyde ve orta düzeyde kullandıkları ve meşk yoluyla öğretimde yazılı bir materyal kullanmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Müziği, Çalgı Eğitimi, Çalgı Öğretim Yöntemleri

EXAMINATION OF TURKISH MUSIC INSTRUMENT TEACHING METHODS IN ACCORDANCE WITH THE OPINIONS OF THE LECTURERS

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine the instrument teaching methods used in Turkish music teaching in accordance with the opinions of lecturers working on professional music education in higher education institutions in Turkey. The research is a descriptive research and is carried out with a screening model. The study group of the research consists of the 62 lecturers working on higher education institutions that provide professional music education. In the research, a three-part questionnaire is used as a data collection tool. In the first part of the questionnaire; questions regarding demographic informations of the participants, in the second part, questions related to the determination of the instrument teaching methods they use, and in the third part, questions regarding the features of the methods and the determination of methods that they use in instrument education are asked. As a result of the findings of the study, it is determined that in the beginning level, stance-holding information, instrument information and technical information are given priority, in the intermediate level, technical information, intonation, performance and position information are given priority, and in the advanced level, performance, improvisation skill, position information and technical information are given priority. It is determined that written studies and exercises are used at all levels, technical studies are widely included, and technical studies are given on both works and studies. It is concluded that beginning and intermediate level methods are used but advanced level method is not used. In addition, it is concluded that the participants used teaching with Meshk system in advanced and intermediate levels and they did not use any written materials in teaching with Meshk system.

STRUCTURED ABSTRACT

In this study, in accordance with the opinions of lecturers working on professional music education in higher education institutions in Turkey, it is aimed to determine the instrument teaching methods used in Turkish music instrument teaching.

For the purpose of the study, the following sub-problems are searched.

- 1- What are the methods of beginning level Turkish music instrument teaching according to the opinions of the lecturers?
- 2- What are the methods of intermediate level Turkish music instrument teaching according to the opinions of the lecturers?
- 3- What are the methods of advanced level Turkish music instrument teaching according to the opinions of the lecturers?
- 4- What are the opinions of the lecturers about the use of the Meshk system among the teaching methods of Turkish music instrument
- 5- What are the most commonly used methods in Turkish music teaching in accordance with the opinions of the lecturers?

Method

This research is a descriptive study aiming to determine the methods of teaching Turkish music in accordance with the opinions of the lecturers. In this research, screening method was used from descriptive research methods.

In the research, a three-part questionnaire was prepared to determine the instrument teaching methods and methods used in instrument teaching by Turkish music instrument instructors providing professional music training in higher education institutions in Turkey. During the preparation of the questionnaire, a inquiry pool was created by first scanning the related literature. The questions were examined by 7 experts and necessary corrections were made in line with the expert opinions and the scope and internal validity of the survey questions was ensured. In the first part of the questionnaire; questions regarding demographic informations of the participants, in the second part, questions related to the determination of the instrument teaching methods they use, and in the third part, questions regarding the features of the methods and the determination of methods that they use in instrument education were asked.

Afterwards, the questionnaire was applied to 62 Turkish music instrument instructors working on professional music education in higher education institutions in Turkey.

In the light of the data obtained from the questionnaire, the instrument teaching methods used by Turkish music instructors who provide professional music training in higher education institutions in Turkey were analyzed. Percent frequency analysis was used for multiple-choice questions and content analysis method was used for open-ended questions.

Findings

In the study, it was determined that the subjects which were given priority in the beginning level instrument teaching were mostly stance-holding information and instrument information. The studies showed that technical studies are mostly included in beginning level instrument teaching, they are mostly used in written studies or exercises and they are supported by instrument method.

It was observed that the most wanted and preferred features in beginning level instrument teaching methods are as follow; it should be

proper for the level, it should be systematical in line with from the general to the specific/from the simple to the complex principle, it should include a plain and simple language, it should be clear and understandable, it should include the basic music theory and speculative information (fret, scale, observation, tempo etc.) of Turkish music along with information related to stance-holding, instrument structure and history and it should contain pedagogical features.

The results showed that the subjects which were given priority in intermediate level instrument teaching were mostly technical information, intonation, work performance and position information. It was observed that written studies or exercises were used in the intermediate level instrument teaching, technical studies were included and they supported instrument training mostly with an instrument method.

The study indicated that the most wanted and preferred features in intermediate level instrument teaching methods are that it should include technical studies, it should aim at improving motor skills, it should include finger excercises and toning along with features related to general performance.

It was determined that the subjects which were given priority in advanced level instrument teaching were mostly work performance, improvisation ability, position information and technical information. It was seen that written studies or exercises were used in advanced level instrument teaching and technical studies were included. One of the important results is that most participants do not use methods in advanced instrument teaching.

It was observed that the most wanted and preferred features in advanced level instrument teaching methods are that it should include technical studies and information about attitude, style and mode, it should be based on listening without a method and performance dependent Meshk system.

In the study, it was found that the instrument instructors mostly used the Meshk system in instrument teaching and they usually used the system in the advanced and intermediate level.

Discussion and Conclusion

It was seen in the study that technical studies are mostly included in beginning level instrument teaching, written studies or exercises were mainly used and they were supported by instrument method. This situation is considered to cover the information and skills necessary especially for students who are new to the instrument to get a decent and comprehensive instrument training.

The results concluded that the most wanted and preferred features in beginning level instrument teaching methods are that it should be proper for the level, it should be systematical in line with from the general to the specific/from the simple to the complex principle, it should include a plain and simple language, it should be clear and understandable, it should include the basic music theory and speculative information (fret, scale, observation, tempo etc.) of Turkish music along with information

related to stance-holding, instrument structure and history and it should contain pedagogical features.

It was accomplished that the most wanted and preferred features in intermediate level instrument teaching methods are that it should include technical studies, it should aim at improving motor skills, it should include finger exercises and toning along with features related to general performance.

As for the advanced level instrument teaching, it was determined that the prioritized subjects were mostly work performance, improvisation ability, position information and technical information. It can be said that this result obtained from the study is usual when it is considered that advanced instrument education students take the basic technical skills of the instrument at a decent level. It was seen that written studies or exercises were used in advanced level instrument teaching and technical studies were included. One of the important results is that most participants do not use methods in advanced instrument teaching. It is conceived that the performers need to practice more chanting and style in the advanced performance of instruments in Turkish music and these skills were mostly provided by the Meshk style.

It was concluded that the most wanted and preferred features in advanced level instrument teaching methods are that it should include technical studies and information about attitude, style and mode, it should be based on listening without a method and performance dependent Meshk system.

One of the findings of the study indicated that the instrument instructors mostly used the Meshk system in instrument teaching and they usually used the system in the advanced and intermediate level. It is concluded that they usually do not use written material in the Meshk system. In this regard, it can be said that the students should have already acquired the basic technical skills for the teaching with the Meshk system. It is thought that these skills are provided with the help of the initial level and a written method.

Atasoy (2007) reflected in their work "Teaching Methods and Techniques used in Traditional Turkish Folk Musical Instrument Teaching" that the instruments used in the traditional Turkish folk music were usually taught by the Meshk (master-apprentice) method but with the advancing technology, this traditional method is being estranged from the name "Meshk" with most of the extractions and additions. In addition, Atasoy stated that although the need for memorising the Works with the use of musical notes, the need for memorising the works decreased but also with the use of audio and video devices, Meshk method lost one of its main characteristics called "sit close education" that made it unique. In the results obtained from this research, it is observed that the instructors generally do not use written material in the system. This situation is thought to be a result of the efforts of the instructors in continuing the traditional teaching methods, especially in intermediate and advanced level instrument education.

In the study conducted by Akbel (2018), teaching methods and techniques used in Turkish music instrument education were examined. Akbel stated that students's traditional vocal skills which are explained

by the style and attitude concepts can only be provided by the Meshk method. This conclusion of Akbel obtained from the research results suggested the results that the Meshk method was mainly used in intermediate and advanced levels especially for skills such as style-attitude, and there were less written materials in this method.

When researches on Turkish music instrument teaching are examined, it is seen that most researches examine the system of Meshk and tries to determine the differences between the past and present (Atasoy, 2007; Akbel; 2018). In addition, it is observed that researches on the teaching of Turkish music instrument are mostly conducted on written method analysis (Asiltürk, 2009; Karaelma, 2009; Gerçek, 2010; Alçalı, 2012; Malçok, 2013; Kahyaoğlu, 2017; Yücel, 2017). In these studies, the methods are examined in terms of content and the similarities and differences in the methods are attempted to be determined. As a result of the literature study, there is no study found that determines the methods of teaching Turkish music in institutions that provide professional music education. This study is important in determining the beginning, intermediate and advanced instrument teaching methods used in Turkish music and in revealing the current situation Turkish music teaching in professional music education institutions. Furthermore, the results obtained from the study are important in terms of contributing to the studies on Turkish music instrument teaching and providing new approaches and perspectives to the instructors who form the instrument methods.

Keywords: Turkish Music, Instrument, Instrument Teaching Methods.

Giriş

Müzik, insanoğlunun yerleşik hayata geçtikten sonra toplumsal bir düzen kurmasıyla büyüleyici, hastaları iyileştirici, toplumu harekete geçiren işlevler kazanmıştır. Savaş öncesinde bir kabileyi hareketlendiren müzik aynı zamanda toplumun tarihinde oluşan zaferleri aktarımda bir araç olmuştur. İbadetler esnasında yapılan ezgisel mırıldanmalar dinsel ilahileri doğurmuştur (İlyasoğlu, 2009: 13).

Türklerin müzik kültürü, yaklaşık 6000 yıldan daha eskiye dayanmaktadır. Türk müzik kültürü M.Ö. 3000’li yıllardan başlayarak göçlerle birlikte dört bir yana yayılmıştır. Davullar, hastaların tedavisinde ve dini törenlerde, tabiatüstü kuvvetlerle temas kurduğu düşünülen “şaman” adı verilen kişiler tarafından kullanılmıştır. Türkler, kopuz veya saz gibi çalgıları kullanarak, Orta Asya döneminde iyi ruhları çağırıp kötü ruhları uzaklaştırdığına inanılan, tedavi edici bir yöntem kullanmışlardır (Ayhan Başer, Kahveci, Koç, Özkara, 2016: 53).

Böylelikle yaşamın her alanında işlevsel olarak var olan müzik, dinsel törenlerde de varlığını göstermeye başlamıştır. Büyük dinler içerisinde var olan müzik, İslâm dini içerisinde de önemli bir yer edinmiştir. Türklerin Anadolu’ya gelişi ve İslamiyet’i kabul ediliyle birlikte bu coğrafyada kurulan dergâhlar ve tekkelerde müzik, zikrin temel unsurlarından biri haline gelmiştir.

Türk müziğinde çalgı müziği, başlangıçta daha çok sözlü musikiye eşlik etmek amacıyla kullanılmıştır. Türk müziğinde çalgı müziğinin gelişmesi XIX. yüzyıl sonlarına doğru olmuştur. Bu durum Türk müziği çalgı öğretiminde yaşanan problemleri de beraberinde getirmiştir. Günümüzde sözlü eserlerin daha fazla olduğu gözlemlense de Türk müziğinde birçok formda bestelenmiş saz eserleri de mevcuttur.

Türk müziği çalgı öğretiminde geçmişten beri kullanılan meşk (usta-çırak) sistemi, günümüzde çeşitli değişimlere uğrayarak varlığını sürdürmektedir. Özellikle teknolojik gelişmeler, kültürler arası iletişim ve etkileşimi hızlandırmış ve daha küresel bir kültür haline dönüştürmüştür. Buradan hareketle Türk müziği çalgı öğretimi de güncel, teknolojik ve evrensel yöntemlerle harmanlanıp çağın gerektirdiği özellikler doğrultusunda gelişim göstermelidir.

Müzik Eğitimi

Bireyleri ve toplumları değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç eğitimidir. Eğitim, bilim, sanat ve teknik olarak üç genel konu alanını, belirli bir düzen içerisinde gerçekleştirmeyi hedefler. Eğitimin müzik boyutunda ise, daha çok sessel ve işitsel nitelikli bir sanat eğitimi oluşturulmak hedeflenir. Müzik eğitimi, genel olarak, müziksel davranış kazandırma, müziksel davranış değiştirme ve bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Müzik eğitiminde daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun/gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel olarak görülür. Bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir. Müzik eğitimi yoluyla, bireyin kendisiyle ve çevresiyle arasındaki iletişim ve etkileşimde daha sağlıklı, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 2005: 14).

Müzik eğitimi genel olarak psikomotor ve içeriksel olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

Psikomotor açıdan ele alındığında;

- Müziksel işitme, okuma-yazma eğitimi
- Şarkı söyleme eğitimi
- Çalgı çalma eğitimi
- Müzik dinleme eğitimi
- Müziksel yaratma eğitimi
- Müziksel bilgilenme eğitimi
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- Müziksel kişilik kazanma eğitimi

İçeriksel açıdan ele alındığında;

- Müziksel işitme (Kulak) eğitimi
- Ses eğitimi
- Çalgı eğitimi
- Ritim/tartım eğitimi
- Müzik bilgisi eğitimi
- Yaratıcılık eğitimi
- Beğeni eğitimi
- Müziksel kişilik eğitimi
- Müziksel duyarlılık eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşim eğitimi
- Müziksel kullanım ve yararlanım eğitimi

Başlıkları altında toplanılabilir (Uçan, 2005: 15).

Yukarıda bahsedilen psikomotor alanın bir parçası olan çalgı eğitimi, çalgının tanınması, öğrenilmesi ve kullanılması bakımından müzik eğitiminin önemli bir alanıdır.

Çalgı Eğitimi

“Çalgı eğitimi “bireyin çalgı çalmaya yönelik davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişimler meydana getirme süreci” olarak tanımlanabilir. Çalgı eğitimi temelde çalgı çalmayı öğrenebilme, çalgı çalmayı geliştirebilme ve çalgıyı etkin kullanabilme basamaklarını geliştirecek biçimde programlanıp yürütülür” (Tarman, 1996: 3).

Çalgı eğitimi; müzikle insanı buluşturan, kendini tanıma becerisi kazandıran, duyguların ifade edilmesini sağlayan ve insanın yaşamda müzikte var olmasını sağlayan müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biridir. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların bir arada ele alındığı çalgı eğitimi bireye teknik bilgi beceri ve estetik değerler kazandırır. Böylece eğitimin hedeflediği çağdaş, yorumlayıcı, eleştireci ve yaratıcı bireyler yetişir (Akgül, 1997: 2).

Müziğin uygulama alanlarından biri olan çalgı eğitimi, eğitmenin ve öğrencinin müzik bilgisini, kültürünü ve müzisyenliğini geliştirmek için önemli bir alandır. Çalgı eğitimi müzikal, sunum ve teknik becerileri geliştiren çok yönlü bir yapıdır. Bir çalgı eğitiminde teknik ve müzikal kazanımların yanı sıra zihinsel ve fiziksel becerilerinde bir arada kullanılması önemlidir. İyi düzenlenmiş bir çalgı eğitim programı, zihinsel ve fiziksel becerilerin öğrenciye kazandırılmasını hedefler. İyi düzenlenmiş çalgı eğitim programlarının başarıya ulaşması, uygulamayı gerçekleştirecek eğitmenin çalgıdaki yeterliliğine, alan bilgisine ve öğretmenlik formasyonuna bağlıdır. Fiziksel ve yetenek farklılıklarından dolayı bireysel yapılması zorunlu olan çalgı eğitiminde, motivasyonun sürekli yüksek tutulması, yapılan işe sevgi uyandırılması çalgı eğitiminin hedeflerine ulaşmasında en önemli faktörlerdir (Çilden, 2016: 2209).

Nitelikli bir çalgı eğitimi için bilişsel, devinişsel ve psikomotor alanların nasıl ve hangi yöntemlerle geliştirileceği önemlidir. Müzik eğitiminde yer alan ve çalgı öğretiminde kullanılan belirli yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Çalgı eğitiminde kullanılan öğretim yöntemleri, çalgılardaki yapıya, türe ve eğitim yaklaşımına göre farklılıklar göstermektedir. Kodaly, Dalcroze, Orff ve Suzuki çalgı eğitiminde kullanılan en yaygın öğretim yöntemleridir.

Kodaly Yöntemi

Kurucusu Zoltan Kodaly olan Kodaly yöntemi Macaristan’da gelişmiş bir yöntemdir. Nota okumayı toplu şarkı söyleme yoluyla öğretmek için geliştirilmiştir. Daha çok müziği tekerleme ve halk ezgileriyle öğretme temeline ve çalgı eğitiminde de öğrenimin yerelden evrensele yapılması prensibine dayanır. Kodaly yönteminde beden dili önemlidir. Beden diliyle müzik öğretimi ikiye ayrılır. Bunlar beden diliyle ses öğretimi fonomimi ve beden diliyle ritim öğretimi tartımmimidir (Saraç, 2016: 156).

Dalcroze Yöntemi

“İsviçreli besteci ve armoni öğretmeni Emile Jaques Dalcroze’un yönteminin amacı, öğrencinin müziksel işitme yeteneğini, ritim duygusunu ve yaratıcılığını oyunlar ve ritmik jimnastikle geliştirmektir. Dalcroze yönteminin temelinde aktif dinleme ve fiziksel tepki verme vardır. Yöntem bir yandan öğrencinin kendisine olan duygusunu güçlendirmekte, bir yandan da ona uyumlu olma özelliği kazandırmaktadır. Dalcroze yöntemi her yaştaki öğrenci için uygundur” (Özen, 2004’den Akt. Akpınar, 2009: 8)

Orff Yöntemi

Orff yöntemi zevk alınarak yapılan şarkı söyleme, el çırpma, doğaçlama gibi çalışmalarını temel alan ve bunları müzik unsurlarıyla birleştiren bir yaklaşımdır. Orff-Schulwerk olarak da adlandırılan bu yaklaşımın asıl amacı, öğrenmeyi kültürel ve sosyal öğrenmede aktif hale getirerek müzik öğretmektir.

Orff, müzik, hareket ve konuşma unsurlarını bir araya getiren bir müzik eğitimi yaklaşımıdır. Orff yaklaşımına göre her insanın bedeni bir çalgıdır (Toksoy ve Beşiroğlu, 2006: 26).

Suzuki Yöntemi

Dr. Shinichi Suzuki tarafından geliştirilen ve bütün dünyada müzik eğitimcileri tarafından kabul edilen Suzuki yaklaşımının hedefi, çalgı çalmayı yeteneği hangi düzeyde olursa olsun küçük yaştaki bütün çocuklara öğretmektir. Suzuki yaklaşımı her çocuğun müzik yeteneğine sahip olduğu ve bu yeteneğin doğru bir eğitimle geliştirilebileceğini savunur. Müzik yeteneğini geliştirmenin en doğal yolu anadilin öğrenilme sürecindeki metotla aynıdır. Yani “anadili” yaklaşımıdır. Suzuki’ye göre müzik eğitiminde başarılı olmak için;

1. Sürekli olarak mümkünse doğumdan itibaren çocuklara müzik dinletmek,
2. Çocuklara üç veya dört yaşlarında başlamak üzere çalgı eğitimi vermek,
3. Çalgı eğitimine başladıktan sonra nota eğitimine geçmek,
4. Verilen aktiviteleri her gün sürekli olarak tekrarlamak,
5. Doğal bir yolla başkaları ile başkalarının önünde müzik yapmak,
6. Diğer öğrencilerin derslerini izlemek ve haftada bir kez grup dersi yapmak,
7. Pozitif bir öğrenme ortamı hazırlamak,
8. Çocukların evlerde veya konser salonlarında küçük konserler vermelerini sağlamak,
9. Eğitilmiş öğretmenlerin vereceği yüksek standartlarda eğitim sağlamak,
10. Dünyanın dört bir tarafındaki Suzuki öğrencileriyle müzik dili aracılığıyla sosyal bir iletişim kurabilmek gerekmektedir (Say, 2013: 94-99).

Türk Müziğinde Çalgı Eğitimi

İyi bir çalgı eğitiminin hedeflerine ulaşması için, gelişen dünyaya ayak uydurması, yeniliklere açık olması, güncel yöntem ve uygulamaları takip etmesi ve zamanın gerektirdiği araç-gereçleri kullanması beklenir. Batı müziğinde yazılan çalgı metotları, çalgı çalmanın müzikal yönlerini bilimsel bir yöntemle ve her çalgının yapısal özelliklerine göre hazırlanmış öğretim dokümanlarıdır. Çalgı metotları çalgıda ses oluşturmaktan başlar, icrada üst seviyelere gelene kadar yol haritasını belirler. Batı müziğinde hal böyleyken Türk müziği çalgı eğitiminde, metot kullanma alışkanlığı XX. yüzyılın başlarına kadar geliştirilemediğinden çalgı eğitimi metottan ziyade usta-çırak ilişkisi ile sürdürülmüştür.

“Türk Müziğinin, Batı Müziği nota yazısıyla tanışması XIX. yüzyıla rastlar. Yeni nota yazısının yaygınlık kazanmasıyla da çalgı metotları literatürdeki yerlerini almaya başlar. Türk müziği tarihinde bilinen ilk matbu saz metodu, Ali Salahi Bey’in (1878-1945) ud metodudur. Bu metot çok anlamlı bir başlıkla “Hocasız Ud Öğrenmek Usûlü” adı altında 1910 yılında yayınlanmıştır” (Behar, 1993’den Akt. Karaelma; 2009: 130).

Türk müziğinde çalgı eğitimi usta-çırak ilişkisine (meşk sistemine) dayanmaktadır. Meşk, usta-çırak ilişkisine dayalı olduğu için metot kullanma ihtiyacı duyulmamıştır. Bu sebepten Türk müziğinde çalgı için metot geliştirme anlayışı gelişmemiştir. Bu anlayışın gelişmemesi batı müziğinde çalgıların teknik zorluklarını giderici etüt yazma mantığının Türk müziği eğitiminde oluşmamasının önemli sebeplerinden biridir (Karaelma, 2009: 130).

Meşk, musiki dünyasının hat sanatından ödünç aldığı “yazı örneği”, “yazı alıştırması” ya da “yazı karalaması” anlamına gelen bir terimdir. Meşk sözcüğü, Osmanlı’nın son iki yüzyılında sadece güzel yazı ve müziğe inhisar ettirilmiştir. Osmanlı’da meşk edilen, öğrenim görülen mekan anlamındaki

meşkhane kelimesinin musiki dışında pek kullanıldığı görülmez. Hat hocasından meşk alan talebe, hocanın verdiği örneği hocası tarafından beğenilip ve öğrenildiğine kanaat getirinceye kadar defalarca kopya eder. Esas olan verilen yazı meşkinin taklit edilebilmesidir. Musiki meşkinin güzel yazıdan önemli bir farkı vardır. Musiki meşkinde öğrenci, sadece müzik teorisi, çalgı tekniği ya da hocasının üslubunu değil aynı zamanda eserin kendisini, mevcut müzik dağarını ve repertuarını da öğrenmiş olurdu. Böylelikle repertuar meşk yoluyla sonraki kuşaklara taşınırdı (Behar, 2006: 13-14).

Meşk yoluyla öğretim, Geleneksel Türk Sanat Müziğinin kültüre bağlı olan estetik algısını, gelenekten itibaren asırlarca sonraya taşınmasında payı olan Türk müzik kültürünün en önemli parçasıdır. Türk musikisinde notanın kullanılmadığı zamanlarda oldukça önemli bir işleve sahip olan meşk, musiki üstatlarınca devam ettirilmiş ve bu suretle belirli bazı üsluplar, asırlarca sonraya taşındığı gibi musiki eserleri de hafızadan hafızaya aktarılacak suretiyle unutulmaktan kurtarılmıştır. Hafızanın dönem içinde musiki için taşıdığı önem, ‘meşk’ olarak tanımlanan musiki eğitim sistemini geliştirmiştir. Nota yazısı ve bir metodolojisi olmayan bu sistem, sadece hafızaya dayalı olarak ve bir üstattan yararlanarak yapılan bir eğitim şeklidir (Gerçek, 2008: 152).

Gerçek’in (2008) belirttiği gibi meşk yoluyla öğretimde genel kullanılan bir metodoloji yoktur. Meşk öğrencinin kapasitesi ve disiplinine göre farklılık gösterebilir. Bu yöntemde başarı güçlü bir müzik hafızasına bağlıdır. Meşk yönteminin pedagojik açıdan yetersiz kalması, teknik açıdan bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Çünkü meşkte repertuar ve teknik eğitim aynı anda verilmektedir. Müziğe yeni başlayan biriyle uzun yıllar müzik icra etmiş bir öğrencinin eğitilme prensibi aynıdır. Meşk sisteminde çalgı eğitiminin sözlü repertuara bağlı olması çalgının teknik kapasitesini zorlamadığından çalgı gelişimi beklenen düzeyde olmamıştır. Bu şekilde yapılan bir çalgı eğitiminden dolayı da Geleneksel Türk müziğinde batı müziğindeki gibi bir çalgı müziği beklenen seviyede gelişmemiştir. Meşk sisteminin geleneksel müziğimizdeki varlığı ve geçmişten bugüne kültürün taşınmasında büyük katkıları olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Fakat nota kullanımının başlaması repertuarın kişiler tarafından aktarılması durumunu yavaş yavaş ortadan kaldırmış ve yerine Türk müziği eğitiminde kullanılan metotlarla ses ve çalgı repertuar eğitimi daha sistemli olarak verilmeye başlanmıştır (Doğan Sevinç, 2012: 4-11).

Türk müziğinde çalgı öğretimi, son 15-20 yıldır tartışılan ve araştırılan bir konu olmuştur. 20-30 yıl öncesine kadar Türk müziği çalgı eğitimcilerinin özellikle batı müziğine ve eğitimine uzak durmaları, yüzyıllar boyu nota ve metodolojiyi kabul etmeyip çalgı tekniğini ve gelişimini önemsemekten kulak ve hafızaya önem verilmesi üniversitelerde dahi verilen eğitimin gelenekle geleni aktarmak üzerine kurulmasını sağlamıştır. Özellikle son yıllarda Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarının sayısının artmasıyla birlikte Türk müziği çalgı öğretimi konusu önemli bir durum almıştır. Sayısı az olmakla birlikte Türk müziği çalgı eğitiminde metodoloji ve yeni sistematik yaklaşımlara yönelik bilimsel çalışmalar eskiye oranla daha fazla yapılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda, günümüzde doktora seviyesinde dahil yüksek öğretimin her kademesinde varlığını sürdüren Türk müziği çalgı eğitiminde kullanılan yöntemlerin tespit edilmesi, hem var olan durumun ortaya konulması hem de öğretim elemanlarının Türk müziği çalgı eğitimine bakış açılarını belirlemek açısından önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda araştırmada, Türkiye’deki mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda Türk müziği çalgı öğretiminde kullanılan çalgı öğretim yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda başlangıç düzeyi Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?

2. Öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda orta düzey Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?

3. Öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda ileri düzey Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?

4. Öğretim elemanlarının Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri arasında Meşk sisteminin kullanılmasına yönelik görüşler nelerdir?

5. Öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda Türk müziği çalgı öğretiminde en çok kullanılan metotlar nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma, öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden, tarama yöntemi kullanılmıştır.

“Betimsel (descriptive) araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler. Etnografik ve Tarihi yöntemler de yapıları bakımından aslında betimseldir. Eğitim alanındaki betimsel çalışmalara verilecek örnekler; çeşitli öğrenci gruplarının başarılarını belirlemek, öğretmenlerin, yöneticilerin ya da danışmanların davranışlarını tanımlamak, ebeveynlerin tutumlarını ve okulun fiziki şartlarını tanımlamak olabilir. Olgunun tanımlanması tüm araştırma gayretlerinin başlangıç noktasıdır” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 21).

Araştırmada betimsel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan tarama modeli kullanılmıştır.

“Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 16).

“...Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir” (Karasar, 2015: 77).

Araştırmada ilk olarak, öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda, Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerinin belirlenmesi amacıyla bir anket geliştirilmiştir. Hazırlanan anket Türkiye’de bulunan mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan Türk müziği çalgı eğitimcilerine uygulanmış ve Türk müziği çalgı öğretiminde kullanılan çalgı öğretim yöntemleri (başlangıç, orta ve ileri düzey) tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğretim elemanlarının meşk yoluyla öğretimi nasıl ve hangi aşamada kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde, anketten edilen veriler doğrultusunda Türk müziği çalgı eğitimcilerinin en çok kullandıkları metotlar belirlenmiş ve incelenmiştir. Metotlar Türk müziği çalgı eğitimcilerine uygulanan ankette belirttikleri çalgı metotlarında aradıkları ve tercih ettikleri özellikler doğrultusunda incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan 62 Türk müziği çalgı eğitimcisidir. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler aşağıda sırası ile verilmiştir.

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyet dağılımları verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımlarına Yönelik Tablo

Cinsiyet	f	%
Kadın	10	16,1
Erkek	52	83,9
Toplam	62	100

Tablo 1'e göre, anketten elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların %83,9 oranla 52'sinin erkek ve % 16,1 oranla 10'unun kadın olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların büyük ölçüde erkeklerden oluştuğu bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 2'de katılımcıların mezun oldukları eğitim kurumlarına göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2: Mezun Olunan Eğitim Kurumuna Yönelik Dağılım Tablosu

Mezun Olunan Eğitim Kurumu	f	%
Güzel Sanatlar Fakültesi	12	19,4
Eğitim Fakültesi	15	24,2
Konservatuar	35	56,5
Toplam	62	100

Tablo 2'ye göre, anketten elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların en fazla %56,5 oranla 35'inin Konservatuar daha sonra %24,2 oranla 15'inin Eğitim Fakültesi ve %19,4 oranla 12'sinin Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu oldukları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların büyük ölçüde Konservatuar mezunu oldukları bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 3.'te katılımcıların çalıştıkları eğitim kurumuna yönelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Çalıştıkları Eğitim Kurumuna Yönelik Dağılım Tablosu

Çalıştıkları Eğitim Kurumu	f	%
Güzel Sanatlar Fakültesi	13	21
Eğitim Fakültesi	5	8
Konservatuar	44	71
Toplam	62	100

Tablo 3'e göre, anketten elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların en fazla %71 oranla 44'ünün Konservatuar daha sonra %21 oranla 13'ünün Güzel Sanatlar Fakültesi ve %8 oranla 'inin Eğitim Fakültesinde çalıştıkları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların %71 oranla 44'ünün Konservatuarda çalıştıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 4'te katılımcıların ana çalgılarının ne olduğuna yönelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Ana Çalgılarına Yönelik Dağılım Tablosu

Ana Çalgı	f	%
Ud	6	9,7
Tambur	5	8,1
Kanun	4	6,5
Keman	9	8,1
Ney	4	6,5
Klarnet	1	1,6
Klasik Kemençe	3	4,8
Bağlama	21	33,9
Tar	2	3,2
Kabak Kemane	3	4,8
Kaval	2	3,2
Diğer (Ritim)	2	3,2
Toplam	62	100

Tablo 4'e göre, anketten elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların ana çalgılarının %33,9 oranla 21'inin Bağlama, %9,7 oranla 6'sının Ud, %8,1 oranla 5'inin Tambur ve Keman, %6,5 oranla 4'ünün Kanun, Viyolonsel ve Ney, %4,8 oranla 3'ünün Klasik Kemençe ve Kabak Kemane, %3,2 oranla 2'sinin Tar, Kaval ve Diğer (Ritim) ve %1,5 oranla Klarnet olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların ana çalgılarının en fazla %33,9 oranla 21'inin Bağlama, %9,7 oranla 6'sının Ud, %8,1 oranla 5'inin Tambur ve 5'inin de Keman olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca veriler doğrultusunda, Yaylı Tambur, Lavta, Rebab, Karadeniz Kemençesi, Mey-Balaban ve Zurna çalgılarına geri dönüş olmamıştır.

Tablo 5'te katılımcıların, çalgılarına yönelik kaç yıl eğitim aldıklarının dağılımları verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Çalgı Eğitimi Aldıkları Yıla Yönelik Dağılım Tablosu

Çalgı Eğitimi Alınan Yıl	f	%
1-5 yıl	20	32,3
5-10 yıl	23	37,1
11-15 yıl	9	14,5
15-20 yıl	8	12,9
21 ve üzeri	2	3,2
Toplam	62	100

Tablo 5'e göre, elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların eğitimini verdikleri çalgıya yönelik %32,3 oranla 20'sinin 1-5 yıl arası, %37,1 oranla 23'ünün 5-10 yıl arası, %14,5 oranla 9'unun 11-15 yıl arası, %12,9 oranla 8'inin 15-20 yıl arası ve %3,2 oranla 2'sinin 21 ve üzeri yıl eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların eğitimini verdikleri çalgıya yönelik en fazla 1-5 yıl arası ve 5-10 yıl arası eğitim aldıkları söylenebilir.

Tablo 6'da katılımcıların kaç yıldır çalgı eğitimi verdiklerine yönelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Çalgı Eğitimi Verdikleri Yıla Yönelik Dağılım Tablosu

Eğitim Verilen Yıl	f	%
1-5 yıl	22	35,5
5-10 yıl	15	24,2
11-15 yıl	9	14,5
15-20 yıl	8	12,9
21 ve üzeri	8	12,9
Toplam	62	100

Tablo 6'ya göre, elde edilen veriler doğrultusunda; katılımcıların %35,5 oranla 22'sinin 1-5 yıl arası, %24,2 oranla 15'inin 5-10 yıl arası, %14,5 oranla 9'unun 11-15 yıl arası, %12,9 oranla 8'inin 15-20 yıl arası ve %12,9 oranla 8'inin 21 ve üzeri yıldır çalgı eğitimi verdikleri tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, katılımcıların çoğunluğunu 1-5 yıl arası ve 5-10 yıl arası çalgı eğitimi verenlerden oluştuğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler, alanla ilgili kitaplar, dergiler, ansiklopediler, makaleler, tezler ve çeşitli internet sitelerinin taranmasıyla elde edilen bilgilerle derlenmiştir. Araştırmanın kuramsal bölümü için alan-yazın araştırması yapılmış, literatür ve internet taraması yapılarak konu ile ilgili tez ve makale gibi bilimsel çalışmalara ulaşılmıştır.

Araştırmada, Türkiye'deki mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki Türk müziği çalgı eğitimcilerinin kullandıkları çalgı öğretim yöntemlerini ve çalgı öğretiminde kullandıkları metotları tespit etmek için üç bölümlü bir anket hazırlanmıştır. Anket hazırlanırken öncelikle ilgili literatür taranarak soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan sorular 7 uzman tarafından incelenmiş, uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak anket sorularının kapsam ve iç geçerliliği sağlanmıştır. Hazırlanan anketin birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgilerine, ikinci bölümünde kullandıkları çalgı öğretim yöntemlerinin düzeylere göre (başlangıç, orta, ileri) tespitine ve meşk yoluyla öğretimin nasıl ve hangi aşamada kullanıldığına, üçüncü bölümünde ise metotlarda aradıkları özellikler, çalgı öğretiminde kullandıkları metotlar ve meşk yoluyla öğretim yöntemine yönelik sorular sorulmuştur.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, düzenlenen alt problemler kapsamında ele alınmış, analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Sonuçlar çalışmanın bulgular kısmında sunulmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında; Intel Core i3 işlemcili, IBM uyumlu bir bilgisayardan yararlanılmıştır. Ölçme araçları ile toplanan verilerin yorumlanmasını daha sağlıklı yapabilmek için 2016 versiyon Microsoft Word, Microsoft Excel ve SPSS 20.0 programları kullanılmıştır.

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda ilk olarak, uygulanan ankettan elde edilen veriler ışığında Türkiye'deki mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki Türk müziği çalgı eğitimcilerinin kullandıkları çalgı öğretim yöntemlerinin analizi yapılmıştır. Ankette kullanılan farklı tip soru çeşitlerinden dolayı çoktan seçmeli sorularda yüzde frekans analizi, açık uçlu sorularda ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. "Kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasına içerik analizi denilir" (Berg & Latin, 2008; Leedy & Ormrod, 2005; Neuendorf, 2002'den Akt. Berg & Lune 2015: 380). "İçerik analizi, sosyoloji, kriminoloji, psikoloji, eğitim, işletme, gazetecilik, sanat ve siyaset bilimi

gibi geniş bir yelpazede farklı disiplinler tarafından kullanılmıştır” (Bogdan & Biklen, 2006; Maxfield & Babbie, 2006; Morse & Richards, 2002’den Akt. Berg & Lune 2015: 381).

Bulgular

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır. Bulgular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda açıklanmaktadır.

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın birinci alt problemi olan “Öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda başlangıç düzeyi Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8’de çalgı öğretiminde başlangıç düzeyine göre öncelik verilen konulara yer verilmiştir.

Tablo 8: Başlangıç Düzeyi Çalgı Öğretiminde Öncelik Verilen Konular

Seçenekler	f	%
Duruş-Tutuş	54	87,1
Çalgı Bilgisi	36	58,1
Form Bilgisi	4	6,5
Teknik Bilgiler	21	33,9
Entonasyon	20	32,3
Makam Bilgisi	5	8,1
Eser İcrası	5	8,1
Taksim Becerisi	2	3,2
Diğer	3	4,8

Tablo 8’ e göre katılımcılara yöneltilen “Başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde öncelik verdiğiniz durumlar hangileridir?” sorusuna en çok verilen cevaplar, % 87,1 oranında duruş-tutuş bilgisi, % 58,1 oranında çalgı bilgisi, % 33,9 oranında teknik bilgiler ve % 32,3 oranında entonasyon olmuştur. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi başlangıç düzeyinde en önemli ve eğitimde en çok değinilmesi gereken konuların, duruş-tutuş bilgisi, çalgı bilgisi, entonasyon ve başlangıç düzeyi teknik bilgileri olması gerektiği söylenebilir. Bu durumdan anlaşılabacağı üzere makam bilgisi, taksim becerisi, form bilgisi gibi geleneksel Türk müziğinin önemli dinamiklerine başlangıç düzeyinde çok fazla önem verilmemektedir.

Tablo 9’da öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde yazılı etüt veya egzersiz kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 9: Başlangıç Düzeyi Çalgı Öğretiminde Yazılı Etüt veya Egzersiz Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	57	91,9
Hayır	5	8,1
Toplam	62	100

Tablo 9’da katılımcılara yöneltilen “Başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde kullandığınız yazılı etüt veya egzersizler var mı?” sorusuna, %91,9 oranında evet cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda

Türk müziği çalgı öğretimi başlangıç düzeyinde büyük oranda yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı söylenebilir.

Tablo 10’da öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde teknik çalışmalara hangi düzeyde yer verdiklerine yönelik bulgular verilmiştir.

Tablo 10: Başlangıç Düzeyi Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmalara Yer Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Az	5	8,1
Orta	18	29
Çok	39	62,9
Toplam	62	100

Tablo 10’da katılımcılara yöneltilen “Başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde teknik çalışmalara ne kadar yer veriyorsunuz?” sorusuna, % 62,9 oranında çok, % 29 oranında orta ve % 8,1 oranında az cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi başlangıç düzeyinde teknik çalışmalara fazlalıkla yer verildiği söylenebilir.

Tablo 11’de öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde teknik çalışmaları eser veya etütle verme durumu verilmiştir.

Tablo 11: Başlangıç Düzeyi Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmalara Yer Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Eser	6	9,7
Etüt	12	19,3
Her ikisi de	44	71
Toplam	62	100

Tablo 11’de katılımcılara yöneltilen “Başlangıç düzeyi çalgı eğitiminde teknik çalışmaları eser üzerinde mi yoksa etütle mi veriyorsunuz?” sorusuna, % 71 oranında her ikisi de, % 19,3 oranında etüt ve % 9,7 oranında eser cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı öğretimi başlangıç düzeyinde teknik çalışmaların hem eser hem de etütler üzerinde verildiği söylenebilir.

Tablo 12’de öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde metot kullanım durumu verilmiştir.

Tablo 12: Başlangıç Düzeyi Çalgı Öğretiminde Metot Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	45	72,6
Hayır	17	27,4
Toplam	62	100

Tablo 12’de katılımcılara yöneltilen “Başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde metot kullanıyor musunuz?” sorusuna, %72,6 oranıyla “evet” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin başlangıç düzeyinde metot kullandıkları söylenebilir.

Türk müziği çalgı eğitimcilerine uygulanan anketin ikinci bölümünde, Türk müziği çalgılarına yönelik oluşturulan metotlarda aranan ve tercih edilen özellikler sorulmuştur.

Tablo 13’de öğretim elemanlarının başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde kullandıkları metotlarda aradıkları özelliklere ilişkin cevaplar kategorilendirilerek verilmiştir.

Tablo 13: Başlangıç Düzeyinde Aranan ve Tercih Edilen Özelliklere Yönelik İçerik Analiz Tablosu

Kategori	Verilen cevaplardan örnekler
Seviyeye uygun olması	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim alan kişinin seviyesine uygun olmalı. Öğrencinin sınıfına ve seviyesine uygun olmalı. Seviye uygunluğu. Eser ve etütlerin başlangıç seviyesine uygun olması. Başlangıç seviyesine uygun, her öğrencinin algılamada güçlük çekmeyeceği seviyede olmalı. Seviyeye uygun repertuar içermesi.
Genelden-özele, Basitten-zora ilkesi doğrultusunda sistematik olması	<ul style="list-style-type: none"> Başlangıçta parmak alıştırmalarına, iki el arasındaki koordinasyona ağırlık verecek etütlerin olması; bu çalışmalar zamanla uygun biçimlerde zorlaştırması ve seviyeyi belirleyebilmesi. Hazırbulunuşluğa dair niteliklilik, basitten karmaşıklığa ilkesine göre hazırlanmış sistematik yapı içerisinde olması. Enstrümanın icra yapısına uygun, icra sınırlılıklarını bilerek yazılmış etütlerin kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru hazırlanmış olması. Egzersizlerin kolaydan zora doğru yer alması.
Sade ve yalın bir dil kullanılması, açık ve anlaşılır olması	<ul style="list-style-type: none"> Başlangıç düzeyindeki bir metot en kolay, en basit, en pratik ve en anlaşılabilir noktadan başlamalıdır. Kişi tek başına kaldığında bile mevcut okur-yazar niteliğiyle bir öğreticiye ihtiyaç duymadan metodu çözebilmesi. Öğrencinin kendiliğinden çalışıp çözümleyebilmesi için kolay ve anlaşılabilir olması. Açık, anlaşılır ve melodik ezgilerden oluşması. Basit, pratik akılda soru işareti bırakmayan netlikte olmalı.
Temel müzik teorisi ve Türk müziği nazari bilgilere (perde, dizi, seyir, usul vb.) yer vermesi	<ul style="list-style-type: none"> Türk Müziği ritim kalıpları ve usullerini anlatması. Makamsal ezgi yapılarının seslendirilmesine yönelik etütlerin olması. Seyir kullanımı. Makam-dizi bilgisi, tavrı bilgisi, seviyeye uygun seçilmiş repertuar, aynı eser veya etüdün farklı tonlarda yazılmış çeşitlemelerinin olması.
Duruş-tutuş, çalgı yapısı ve tarihi gibi bilgilere yer vermesi	<ul style="list-style-type: none"> Duruş-tutuş bilgisi, genel müzik bilgisi ve çalgıyı tanıttıcı bilgiler içermesi. Çalgının tarihçesi, yapısal özellikleri ve çalgıda doğru tutuş pozisyonlarının gösterimi. Doğru tutuş, baskı ve teknik özelliklerinin yoğun gösterilmesi. Enstrüman hakkında genel bilgi vermesi (tarihi, özellikleri, icra sahası vb.)
Pedagojik özellikler barındırması	<ul style="list-style-type: none"> Teknik, estetik, pedagojik ve metodolojik özelliklere sahip olması. Hedef kitle olarak yaş-bilgi-donanım-öğrenim durumu açısından uygun olması. Amacına uygun olan, geliştirilmek istenen kazanıma yönelik etütler hazırlanarak öğrenciyi sıkımdan gelişiminin sağlanması.

Tablo 13’de katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda başlangıç düzeyi Türk müziği çalgı öğretiminde kullanılan metotlarda en çok aranan ve tercih edilen hususlar içerik analizi yöntemi ile kategorilendirilmiştir. Bu doğrultuda en çok verilen cevaplar; seviyeye uygunluk, genelden-özele/basitten-zora ilkesi doğrultusunda sistematiklik, sade ve yalın bir dil kullanılması/açık ve anlaşılabilirlik, temel müzik teorisi ve Türk müziği nazariyatına yer vermesi, duruş-tutuş/çalgı tarihi, yapısı ve pedagojik yapı olmak üzere 6 kategoriye ayrılmıştır.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda orta düzey Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 14’de çalgı öğretiminde başlangıç düzeyine göre öncelik verilen konulara yer verilmiştir.

Tablo 14: Orta Düzey Çalgı Öğretiminde Öncelik Verilen Durumlar

Seçenekler	f	%
Duruş-Tutuş	28	45,2
Çalgı Bilgisi	23	37,1
Form Bilgisi	19	30,6
Teknik Bilgiler	48	77,4
Entonasyon	47	75,8
Makam Bilgisi	36	58,1
Eser İcrası	38	61,3
Taksim Becerisi	7	11,3
Diğer	2	3,2

Tablo 14’e göre katılımcılara yöneltilen “Orta düzey çalgı öğretiminde öncelik verdiğiniz durumlar hangileridir?” sorusuna en çok verilen cevaplar, % 77,4 oranında teknik bilgiler, % 75,8 oranında entonasyon, % 61,3 oranında eser icrası ve % 58,1 oranında makam bilgisi olmuştur. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi orta düzeyde en önemli ve eğitimde en çok değinilmesi gereken konuların teknik bilgiler, entonasyon, eser icrası ve makam bilgisi olması gerektiği söylenebilir. Başlangıç düzeyinde büyük oranda yer verilen duruş-tutuş ve çalgı bilgisi konularına orta düzeyde daha az yer verildiği ve ağırlığın daha çok eser icrası ve makam bilgisi konularına yöneldiği söylenebilir.

Tablo 15’de öğretim elemanlarının orta düzey çalgı öğretiminde yazılı etüt veya egzersiz kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 15: Orta Düzey Çalgı Öğretiminde Yazılı Etüt veya Egzersiz Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	56	90,3
Hayır	6	9,7
Toplam	62	100

Tablo 15’de, katılımcılara yöneltilen “Orta düzey çalgı öğretiminde kullandığınız yazılı etüt veya egzersizler var mı?” sorusuna, % 90,3 oranında evet cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi orta düzeyde büyük oranda yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı söylenebilir.

Tablo 16’da öğretim elemanlarının orta düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmalara hangi düzeyde yer verdiklerine yönelik bulgular verilmiştir.

Tablo 16: Orta Düzey Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmalara Yer Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Az	0	0
Orta	26	41,9
Çok	36	58,1
Toplam	62	100

Tablo 16’da katılımcılara yöneltilen “Orta düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmalara ne kadar yer veriyorsunuz?” sorusuna, % 58,1 oranında çok, % 41,9 oranında orta ve % 0 oranında az cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi orta düzeyde teknik çalışmalara fazlalıkla yer verildiği söylenebilir.

Tablo 17’de öğretim elemanlarının orta düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmaları eser veya etütle verme durumu verilmiştir.

Tablo 17: Orta Düzey Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmaları Eser veya Etüt Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Eser	5	8
Etüt	5	8
Her ikisi de	52	84
Toplam	62	100

Tablo 17’de katılımcılara yöneltilen “Orta düzey çalgı eğitiminde teknik çalışmaları eser üzerinde mi yoksa etütle mi veriyorsunuz?” sorusuna, % 84 oranında her ikisi de, % 8 oranında etüt ve % 8 oranında eser cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı öğretimi orta düzeyde teknik çalışmaların hem eser hem de etütler üzerinde verildiği söylenebilir.

Tablo 18’de öğretim elemanlarının orta düzey çalgı öğretiminde metot kullanım durumu verilmiştir.

Tablo 18: Orta Düzey Çalgı Öğretiminde Metot Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	40	64,5
Hayır	22	35,5
Toplam	62	100

Tablo 18’de katılımcılara yöneltilen “Orta düzey çalgı öğretiminde metot kullanıyor musunuz?” sorusuna, % 64,5 oranıyla “evet” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin orta düzeyde büyük oranda metot kullandıkları söylenebilir. Orta düzey eğitiminde dikkat çeken bir durum metot kullanımının başlangıç düzeyine göre düşüş gösterdiğiidir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretiminde başlangıç düzeyine göre orta düzeyde daha az metot kullanıldığı söylenebilir.

Türk müziği çalgı eğitimcilerine uygulanan anketin ikinci bölümünde, Türk müziği çalgılarına yönelik oluşturulan metotlarda aranan ve tercih edilen özellikler sorulmuştur.

Tablo 19’da öğretim elemanlarının orta düzey çalgı öğretiminde kullandıkları metotlarda aradıkları özelliklere ilişkin cevaplar kategorilendirilerek verilmiştir.

Tablo 19: Orta Düzeyde Aranan ve Tercih Edilen Özelliklere Yönelik İçerik Analiz Tablosu

Kategori	Verilen cevaplardan örnekler
Teknik çalışmalara yer verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • Teknik çalışmaları barındırması. • Öğretilen çalgıya ait teknikleri barındırması. • Öğrencinin seviyesini zorlayacak, teknik becerilerini geliştirebilecek eser veya etütleri barındırması. • Daha çok teknik çalışmalara yer verilmesi. • Teknik anlamda daha çok şey öğretmeli. • Teknik becerileri destekler nitelikte etüt ve eserlerden oluşmalı. • Etütlerle teknik hâkimiyeti arttıracak çalışmaların yer alması ve bu teknikleri eser içerisinde verebilmesi.
Motor becerileri geliştirmeye yönelik olması	<ul style="list-style-type: none"> • Dizi, arpej çalışmaları ve parmak egzersizleri gibi motor becerileri geliştirmeye yönelik olması. • Parmak baskılarını kuvvetlendirici ve yavaş yavaş ajiliteye zemin hazırlayıcı eser ve etütlerin olması.
Parmak alıştırmaları ve nüans barındırması	<ul style="list-style-type: none"> • Gam, dizi ve pozisyon çalışmalarını barındırması. • İçerisinde trill, çarpma ve glisando gibi süslemeleri barındıran etütleri barındırması • Belirli bir düzeyin üzerinde sağ el çalışmaları barındırması.
Geleneksel icraya yönelik olması	<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel icra yönünden enstrümanı yansıtan etüt ve eserler barındırması. • Yöresel özellikleri yeterli derecede vermesi. • Makam özellikleri ve tavır içeren orta düzey eserler barındırması. • Hem geleneksel hem de yeni/yenilikçi icra dinamiklerinin bulunması. • Makamsal özelliklere sahip etüt ve eserler barındırması.

Tablo 19’da katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda orta düzey Türk müziği çalgı öğretiminde en çok aranan ve tercih edilen hususlar içerik analizi yöntemi ile kategorilendirilmiştir. Bu doğrultuda en çok verilen cevaplar; teknik çalışmalara yer verilmesi, motor becerileri geliştirmeye yönelik olması, parmak alıştırmaları ve nüans barındırması ve geleneksel icraya yönelik olması olmak üzere 4 kategoriye ayrılmıştır.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda ileri düzey Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 20’de çalgı öğretiminde ileri düzeyine göre öncelik verilen konulara yer verilmiştir.

Tablo 20: İleri Düzey Çalgı Öğretiminde Öncelik Verilen Durumlar

Seçenekler	f	%
Duruş-Tutuş	17	27,4
Çalgı Bilgisi	20	32,3
Form Bilgisi	31	50
Teknik Bilgiler	43	69,4
Entonasyon	42	67,7
Makam Bilgisi	50	80,6
Eser İcrası	55	88,7
Taksim Becerisi	52	83,9
Diğer	3	4,8

Tablo 20’ye göre katılımcılara yöneltilen “İleri düzey çalgı öğretiminde öncelik verdiğiniz durumlar hangileridir?” sorusuna en çok verilen cevaplar, % 88,7 oranında eser icrası, % 83,9 oranında taksim becerisi, % 80,6 oranında makam bilgisi ve % 69,4 oranında teknik bilgiler olmuştur. Bu

doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi ileri düzeyde en önemli ve eğitimde en çok değinilmesi gereken konuların eser icrası, taksim becerisi, makam bilgisi ve teknik bilgiler olması gerektiği söylenebilir. İleri düzeyde diğer düzeylerden farklı olarak taksim becerisine fazlalıkla yer verildiği ve yine ileri düzeyde eser icrası ve makam bilgisi konularının da önemli olduğu söylenebilir.

Tablo 21’de öğretim elemanlarının ileri düzey çalgı öğretiminde yazılı etüt veya egzersiz kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 21: İleri Düzey Çalgı Öğretiminde Yazılı Etüt veya Egzersiz Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	45	72,6
Hayır	17	27,4
Toplam	62	100

Tablo 21’de, katılımcılara yöneltilen “İleri düzey çalgı öğretiminde kullandığınız yazılı etüt veya egzersizler var mı?” sorusuna, % 72,6 oranında evet cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi ileri düzeyde diğer düzeylere göre daha az olmakla birlikte yine büyük oranda yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı söylenebilir.

Tablo 22’de öğretim elemanlarının ileri düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmalara hangi düzeyde yer verdiklerine yönelik bulgular verilmiştir.

Tablo 22: İleri Düzey Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmalara Yer Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Az	1	1,6
Orta	16	25,8
Çok	45	72,6
Toplam	62	100

Tablo 22’de katılımcılara yöneltilen “İleri düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmalara ne kadar yer veriyorsunuz?” sorusuna, % 72,6 oranında çok, % 25,8 oranında orta ve % 1,6 oranında az cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda Türk müziği çalgı öğretimi ileri düzeyde diğer düzeylere göre teknik çalışmalara daha fazla yer verildiği söylenebilir.

Tablo 23’de öğretim elemanlarının ileri düzey çalgı öğretiminde teknik çalışmaları eser veya etütte verme durumu verilmiştir.

Tablo 23: İleri Düzey Çalgı Öğretiminde Teknik Çalışmaları Eser veya Etütte Verme Durumu

Seçenekler	f	%
Eser	11	17,7
Etüt	1	1,6
Her ikisi de	52	83,9
Toplam	62	100

Tablo 23’de katılımcılara yöneltilen “İleri düzey çalgı eğitiminde teknik çalışmaları eser üzerinde mi yoksa etütte mi veriyorsunuz?” sorusuna, % 83,9 oranında her ikisi de, % 17,7 oranında eser ve % 1,6 oranında etüt cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı öğretimi ileri düzeyde teknik çalışmaların hem eser hem de etütler üzerinde verildiği söylenebilir.

Tablo 24’de öğretim elemanlarının İleri düzey çalgı öğretiminde metot kullanım durumu verilmiştir.

Tablo 24: İleri Düzey Çalgı Öğretiminde Metot Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	29	46,8
Hayır	33	53,2
Toplam	62	100

Tablo 24’de katılımcılara yöneltilen “İleri düzey çalgı öğretiminde metot kullanıyor musunuz?” sorusuna, % 53,2 oranıyla “hayır” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin ileri düzeyde metot kullanmadıkları söylenebilir.

Türk müziği çalgı eğitimcilerine uygulanan anketin ikinci bölümünde, Türk müziği çalgılarına yönelik oluşturulan metotlarda aranan ve tercih edilen özellikler sorulmuştur.

Tablo 25’de öğretim elemanlarının ileri düzey çalgı öğretiminde kullandıkları metotlarda aradıkları özelliklere ilişkin cevaplar kategorilendirilerek verilmiştir.

Tablo 25: İleri Düzeyde Aranan ve Tercih Edilen Özelliklere Yönelik İçerik Analiz Tablosu

Kategori	Verilen cevaplardan örnekler
Teknik çalışmalara yer verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • Teknik ve geleneksel icra yönünden çalgıyı tamamen yansıtan etütler olması. • İleri düzey çalgı tekniklerini barındırması. • İleri düzey, bir çok teknik beceri gerektirdiğinden bu şartları sağlayan metotlar tercih edilmeli. • Üst düzey teknik alıştırma içerermeli. • Teknik kapasiteyi geliştiren ve sınırları zorlayan çalışmalar olmalı.
Geleneksel tavır, üslup ve makamsal bilgiye yer verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel icra yönünden çalgıyı tamamen yansıtmaması. • Yöresel çalış tekniklerinin verilmesi. • Usül ve tavır gibi konuları yeterli derecede vermeli. • Tavır bilgisi, tavrıların uygulanacağı eserler yeterince verilmeli. • Türk müziğinde en önemli hususlardan biri olan perde baskısı ileri icrada da ehemmiyetini korurken yine bu durumlar birlikte eseri çalmaktan çok yorumlama kısmı da devreye girmektedir. İşte bu noktada form bilgisi, makam bilgisi, geçki taksimleri gibi konular verilmeli. • Makam ve usül bilgisi içermeli.
Metotsuz olarak dinleme ve icraya dayalı meşk sistemi	<ul style="list-style-type: none"> • Bu düzeye gelen bir öğrenci metotla değil artık ileri seviyede repertuar ve çeşitli kaynaklardan faydalanmalı, bol bol dinlemeli ve icra yapmalıdır. • Bu düzeyde metot kullanmamaktayım. • Metot tercih etmemekteyim. • Bu seviyede bilhassa ciddi bir icracıyla meşk etme en sağlam ve önemli metottur diye düşünmekteyim. • Çalgıma ait yeterli metot bulunmadığı için kullanmıyorum.

Tablo 25’de katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda ileri düzey Türk müziği çalgı öğretiminde en çok aranan ve tercih edilen hususlar içerik analizi yöntemi ile kategorilendirilmiştir. Bu doğrultuda en çok verilen cevaplar; teknik çalışmalara yer verilmesi, geleneksel tavır/üslup ve makamsal bilgiye yer vermesi, metotsuz olarak dinleme ve icraya dayalı meşk sistemi olmak üzere 3 kategoriye ayrılmıştır.

Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Öğretim elemanlarının Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri arasında Meşk sisteminin kullanılmasına yönelik görüşler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 26’da çalgı öğretiminde meşk sisteminin kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 26: Çalgı Eğitiminde Meşk Sistemi Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Evet	59	95,2
Hayır	3	4,8
Toplam	62	100

Tablo 26’da katılımcılara yöneltilen “Çalgı eğitimi verirken meşk sistemi kullanıyor musunuz?” sorusuna, % 95,2 oranında “evet” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin çalgı öğretiminde büyük oranda meşk sistemini kullandıkları söylenebilir.

Tablo 27’de çalgı öğretiminde meşk sisteminin düzeylere göre kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 27: Meşk Sisteminin Düzeylere Göre Kullanım Durumu

Seçenekler	f	%
Başlangıç Düzeyi	28	45,2
Orta Düzey	44	71
İleri Düzey	46	74,2

Tablo 27’de katılımcılara yöneltilen “Meşk sistemini daha çok hangi düzeylerde kullanıyorsunuz?” sorusuna, % 74,2 oranında “ileri düzey”, % 71 oranında “orta düzey” ve % 45,2 oranında “başlangıç düzeyi” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin çalgı öğretiminde meşk sistemini daha çok orta ve ileri düzeyde kullandıkları söylenebilir.

Tablo 28’de meşk sisteminde yazılı materyal kullanım durumuna yer verilmiştir.

Tablo 28: Meşk sisteminde yazılı materyal kullanım durumu

Seçenekler	f	%
Evet	17	27,4
Hayır	45	72,6
Toplam	62	100

Tablo 28’de katılımcılara yöneltilen “Meşk sisteminde kullandığınız bir yazılı materyal var mı?” sorusuna, % 72,6 oranında “hayır” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, Türk müziği çalgı eğitimcilerinin çalgı öğretiminde meşk sisteminde yazılı materyal kullanmadıkları söylenebilir.

Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmanın beşinci alt problemi olan “Öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda Türk müziği çalgı öğretiminde en çok kullanılan metotlar nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 29’da öğretim elemanlarının Türk müziği çalgı öğretiminde en çok kullandıkları metotlara yer verilmiştir.

Tablo 29: En Çok Kullanılan Metotlar

Çalgı	Yazar	Metot	Kullanım
Bağlama	Savaş Ekici	Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	10
	Zeki Atagür	Bağlama Egzersizleri	5
	Servet Yaşar	Temel Bağlama Metodu	4
	Hüseyin Yükrük	Yöresel Tezene Tavrıları	3
	Kullanmıyorum	-	3
	Erol Parlak	Şelpe Tekniği	2
	Sabri Yener	Bağlama Öğretim Metodu	2
	Arif Sağ ve Erdal Erzincanlı	Bağlama Metodu	2
	Sinan Haşhaş	Uzun Sap Bağlama Metodu	2
	Oğuzhan Açıkgöz	Bağlama Egzersizleri	1
	Zeki Çağlar Namlı	Bağlama Bir Müzik Enstrümanı	1
Tanbur	Sadün Aksüt	Tanbur Metodu	4
	Emin Akan	Tanbur Metodu	3
	Murat Aydemir	Tanbur Metodu	1
	Necip Gülses	Tanbur Metodu	1
	Kullanmıyorum	-	1
Ud	Mutlu Torun	Gelenekle Geleceğe Ud Metodu	6
	Şerif Muhiddin Targan	Ud Metodu	5
	Cinuçen Tanrıkorur	Ud Metodu	4
	Gülçin Yahya Kaçar	Ud Metodu	2
Kanun	Gültekin Aydoğdu ve Tahir Aydoğdu	Kanun Metodu	4
	Ümit Mutlu	Kanun Metodu	2
	Kullanmıyorum	-	1
Ney	Ahmet Kaya	Ney Metodu	4
	Süleyman Erguner	Ney Metodu	3
	Ali Tüfekçi	Ney’de Teknik Çalışmalar	2
	Burcu Karadağ	Meşkte Ney Eğitimi	1
	Kullanmıyorum	-	1
Keman	Aydın Özden	Türk Müziği’nde Keman Metodu	3
	Vasfi Hatipoğlu	Beylik Aranağme ve Çeşitlemeleriyle Türk Müziği Keman Alıştırmaları	2
Kabak Kemane	Kullanmıyorum	-	3
Tar	Seid Rüstemov	Tar Mektebi	2
Klasik Kemençe	Kullanmıyorum	-	3
Kaval, Mey	Kullanmıyorum	-	2
Ritim	Kullanmıyorum	-	2
Klarnet	Kullanmıyorum	-	1

Sonuçlar ve Öneriler

Türk müziği, yıllarca usta-çırak ilişkisi içerisinde yazı olmadan meşk yoluyla aktarılmıştır. Fakat son yüzyıl içerisinde yaşanan teknolojik gelişmeler ve küresel kültürleşme Türk müziği aktarım

sistemlerinde de değişikliğe yol açmıştır. Özellikle Türk müziği konservatuvarlarıyla birlikte Türk müziğinin daha bilimsel bir ortama taşınması bu müzik türü ve çalgılarının evrensel ilkeler dahilinde tekrar gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gereğini ortaya koymuştur. Günümüzde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda Türk müziği ve Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerinin tespit edilmesi, geçmiş ve günümüzün değerlendirmeleri ve değişimlerinin tespit edilmesi ve bilimsel olarak ortaya konulması gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmada, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerinin nasıl olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada, başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde öncelik verilen durumların büyük oranda duruş-tutuş bilgisi ve çalgı bilgisi olduğu tespit edilmiştir. Başlangıç düzeyi çalgı öğretiminde teknik çalışmalara büyük oranda yer verildiği, daha çok yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı ve çalgı eğitimi daha çok bir çalgı metodu ile destekledikleri görülmektedir. Bu durumun, özellikle çalgıya yeni başlayan öğrencilerin sağlam ve kapsamlı bir çalgı eğitimi alabilmeleri için gerekli olan bilgi ve becerileri kapsadığı düşünülmektedir.

Başlangıç düzeyi çalgı öğretimi metotlarında en çok aranan ve tercih edilen özelliklerin; seviyeye uygun olması, genelden-özele/basitten-zora ilkesi doğrultusunda sistematik olması, sade ve yalın bir dil kullanılması, açık ve anlaşılır olması, temel müzik teorisi ve Türk müziği nazari bilgilere (perde, dizi, seyir, usul vb.) yer vermesi, duruş-tutuş, çalgı yapısı ve tarihi gibi bilgilere yer vermesi, pedagojik özellikler barındırması olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Orta düzey çalgı öğretiminde öncelik verilen durumların, daha çok teknik bilgiler, entonasyon, eser icrası ve makam bilgisi olduğu tespit edilmiştir. Orta düzey çalgı öğretiminde yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı, teknik çalışmalara yer verildiği ve çalgı eğitimi daha çok bir çalgı metodu ile destekledikleri görülmektedir.

Orta düzey çalgı öğretimi metotlarında en çok aranan ve tercih edilen özelliklerin; Teknik çalışmalara yer verilmesi, motor becerileri geliştirmeye yönelik olması, parmak alıştırmaları ve nüans barındırması, geleneksel icraya yönelik olması sonuçlarına varılmıştır.

İleri düzey çalgı öğretiminde öncelik verilen durumların, daha çok eser icrası, taksim becerisi, makam bilgisi ve teknik bilgiler olduğu tespit edilmiştir. İleri seviye çalgı eğitimi öğrencilerinin çalgının temel teknik becerilerini iyi düzeyde aldıkları düşünüldüğünde araştırmadan elde edilen bu sonucun normal olduğu söylenebilir. İleri düzey çalgı öğretiminde büyük oranda yazılı etüt veya egzersizler kullanıldığı ve teknik çalışmalara yer verildiği görülmektedir. Önemli sonuçlardan biri ileri düzey çalgı öğretiminde çoğu katılımcının metot kullanmadığı sonucudur. Özellikle Türk müziğinde ileri düzey çalgı icrasında, icracının daha çok yorumlama ve üslup çalışması gerektiğinden bu becerilerin daha çok meşk yolu ile sağlandığı düşünülmektedir.

İleri düzey çalgı öğretimi metotlarında en çok aranan ve tercih edilen özelliklerin; teknik çalışmalara yer verilmesi, geleneksel tavır, üslup ve makamsal bilgiye yer verilmesi metotsuz olarak dinleme ve icraya dayalı meşk sistemi olması sonuçlarına varılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan bir diğeri de, çalgı eğitimcilerinin çalgı öğretiminde çok büyük bir oranda meşk sistemi kullandıkları ve meşk sistemini en çok ileri ve orta düzeyde kullandıklarıdır. Meşk sisteminde genelde yazılı bir materyal kullanmadıkları görülmektedir. Bu doğrultuda meşk yolu ile öğretim için öğrencilerin temel teknik becerileri kazanmış olmaları gerektiği söylenebilir. Bu becerilerin de başlangıç seviyesin ve daha çok yazılı bir metot desteğiyle yapıldığı düşünülmektedir.

Atasoy (2007) “Geleneksel Türk Halk Müziği Çalgı Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri” isimli çalışmasında, geleneksel Türk halk müziğinde kullanılan çalgıların genellikle meşk (usta-çıkâr) yöntemi ile öğretildiğini fakat gelişen teknoloji ile bu geleneksel yöntemin, birçok çıkartmalar ve birtakım ilaveler ile “Meşk” adından oldukça uzaklaştığını belirtmiştir. Nota kullanımı

sayesinde eserlerin ezberletilmesinin gereksizleşmesinin yanında, kullanılan sesli ve görüntülü cihazlar, meşk'i meşk yapan "diz dize öğretim" şeklinin, özelliğini yitirmesine yol açtığını belirtmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarda ise, öğretim elemanlarının meşk sisteminde genelde yazılı bir materyal kullanmadıkları görülmektedir. Bu durumun özellikle orta ve ileri düzey çalgı öğretiminde öğretim elemanlarının daha çok geleneksel öğretim yöntemlerini devam ettirme çabalarının bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Akbel (2018) tarafından yapılan çalışmada Türk müziği çalgı eğitiminde kullanılan öğretim yöntemleri ve teknikleri incelenmiştir. Akbel öğrencilerin üslup ve tavır kavramlarıyla açıklanan geleneksel seslendirme becerilerine sahip olmalarının, sadece meşk usulü ile sağlanabildiğini belirtmektedir. Akbel'in bu çıkarımı, araştırmadan elde edilen sonuçlardan, özellikle üslup-tavır gibi becerilerde meşk sisteminin orta ve ileri düzeyde daha çok verildiği ve meşk sisteminde yazılı materyal kullanımının daha az olduğu sonuçlarını desteklemektedir.

Türk müziği çalgı öğretimine yönelik araştırmalar incelendiğinde çoğu araştırmanın meşk sistemini incelediği, geçmiş ve günümüzdeki farklılıkları tespit etmeye çalıştığı görülmektedir (Atasoy, 2007; Akbel; 2018). Ayrıca yine Türk müziği çalgı öğretimine yönelik araştırmaların daha çok yazılı metot analizi üzerine yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir (Asiltürk, 2009; Karaelma, 2009; Gerçek, 2010; Alçalı, 2012; Malçok, 2013; Kahyaoğlu, 2017; Yücel, 2017). Bu çalışmalarda genellikle, metotlar içerik olarak incelenmiş ve metotlardaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapılan literatür çalışması sonucu, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu çalışma, Türk müziğinde kullanılan başlangıç, orta ve ileri düzey çalgı öğretim yöntemlerinin belirlenmesi ve mesleki müzik eğitimi kurumlarında Türk müziği çalgı öğretiminde var olan durumun ortaya konulması açısından önemlidir. Ayrıca, çalışmadan elde edilen sonuçların, Türk müziği çalgı eğitimi üzerine yapılacak çalışmalara sağlaması katkı ve çalgı metotları oluşturan eğitmenlere yeni yaklaşım ve bakış açıları kazandırabileceği bakımından önemli görülmektedir.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilere yer verilmiştir.

- Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, Türk müziği çalgı eğitiminde başlangıç, orta ve ileri düzey için aranan özellikleri içinde barındıran metotlar oluşturulması önerilmektedir.
- Türk müziği çalgı öğretim yöntemlerine yönelik öğretim elemanları dışındaki eğitmenler ve icracıların da konu hakkındaki görüşleri incelenebilir.
- Batı müziği çalgı öğretim yöntemleri ve Türk müziği çalgı öğretim yöntemleri pedagojik bakımdan kıyaslayacak çalışmalar yapılabilir.
- Türkiye'de yapılmış Türk müziği çalgı öğretiminde kullanılan tüm metotlar incelenerek, ihtiyaç olunan yeni metot anlayışları tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbel Avcı, B. (2018). Türk Müziği Çalgı Eğitiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Teknikleri, Editör G. Mıhladıç içinde, *Eğitim Bilimlerinde Akademik Araştırmalar* (s.171-186), Ankara: Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Akçalı, C. (2012). *Bağlama Metotlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

- Akgül, D. (1997). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Keman Eğitimi Sürecinin Değişkenlerinin Analizi Yorumlanması ve Öneriler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Akpınar, U. (2009). *Suzuki Piano School Volume I Okul Öncesi Dönem Piyano Eğitimine Başlangıç Metodunun Hedef ve Hedef Davranışlar Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Asiltürk, O. (2009). *Türkiye’de Bağlama Başlangıç Eğitimi İçin Hazırlanmış Metotların İçerik Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atasoy, M., U. (2007). *Geleneksel Türk Halk Müziği Çalgı Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri*. Kocaeli Üniversitesi Uluslararası Halk Müziğinde Çalgılar Sempozyumu, Tam Metin Bildiri, 81-89, Kocaeli.
- Ayhan Başer, D., Kahveci, R., Koç, E.M., Özkara A. (2016). Ruhun ve Bedenin Gıdası: Geçmişten Günümüze Müzik ve Tıp. *Konuralp Tıp Dergisi*, 8 (1), 51-55.
- Behar, C. (2006). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz Geleneksel Osmanlı/Türk Müziğinde Öğretim ve İntikal*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Berg, B.L., Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev.: Hasan Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çilden, Ş. (2016). Çalgı Eğitiminde Usta-Çırak Yöntemi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2208-2220.
- Doğan Sevinç, H. (2012). *Meşk Sistemi Bağlamında Taksim Formunda Üslub Üzerine Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gerçek, İ. H. (2010). Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Kullanılan Ud Metotları Üzerinde Karşılaştırılmalı Bir Çalışma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 149-156.
- Gerçek, İ.H. (2008). Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Meşk Sisteminden Notalı Eğitim Sistemine Geçişle İlgili Bazı Düşünceler. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 38, 151-158.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman İçinde Müzik*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kahyaoğlu, Y. (2017). Kanun Sazı Eğitiminde Metod İhtiyacı Ve Türkiye’deki Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 3 (1), 97-107.
- Karaelma, B. (2009). Türk Müziğinde Kanun Eğitimi ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0 (22), 129-138.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Malçok, B. (2013). *Son Yüzyılda Yayımlanmış Ney Metotlarının Metodolojik Olarak Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saraç A. G. (2016). *Müzik Eğitiminde Özel Öğretim İlke, Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Say, G. (2013). *Beşikten Başlayan Müzik Eğitimi*. İstanbul: Cinius Yayınları.

-
- Tarman, S. (1996). *Bekir Küçükay'ın "Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu"nun Hedef, Hedef Davranış ve İçerik Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Toksoy, A.C., Beşiroğlu, Ş. (2006). Orff Yaklaşımı Çerçevesinde İlköğretim I. Kademesinde Müzik ve Hareket Eğitimine Başlangıç İçin Bir Model Önerisi. *İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 23-34.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Yücel, H. (2017). Türk Müziğinde Ud Eğitimi ve Ud Metotları Üzerine Bir İnceleme. *İdil Dergisi*, 6 (32), 1413-1425.